



# Güneydən səslər...

"Türk dünyasında gənc nəslin yaşadıqları ölkələrdə məktəblərdə öz ana dilində təhsil almaq imkanı olmalıdır. Əfsuslar olsun ki, Azərbaycan dövlətinin hüdüdlərindən kənardə yaşayan 40 milyon azərbaycanlıının əksəriyyəti bu imkanlardan məhrumdur. Türk dövlətlərindən kənardə yaşayan soydaşlarımızın öz ana dilində təhsil almaları daim təşkilatın gündəliyində olmalıdır. Bu istiqamətdə lazımi adımlar atılmalıdır". Bu fikirləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bu il noyabrın 11-də Səmərqənddə keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının IX Zirvə görüşündə çıxışında bəyan edib.

Dövlət başçısının bu fikirləri yaddaşlarımızi bir qədər təzələmək üçün sanki bir təkan oldu. Yer üzünə səpələnmiş soydaşlarımızın coğrafiyasını, yerləşdikləri ölkələrdəki real vəziyyəti, mövcud reallıqları nəzərdən keçirdik. Azərbaycanlıların daha kompakt yaşadığı Güney Azərbaycanını göz önünə gətirdik. Quzeydə hələ də yetərinə tanımayan Güney barədə düşüncələrimizin fonunda onun ədəbiyyatını, nəşrini, poeziyasını, yazar soydaşlarımızın mücadiləsini ifadə edən nümunələri xatırladıq. Türkün əzəli-əbədi düşmənlerinin fitnəkar əməlləri, xain hücumları ilə bütöv Azərbaycan məkəncə ayrıliga məhkum edilsə də, ulu xalqın mənən bir-birindən uzaq düşmədiyinə, bu həsrəti daim yaşayan Güneyin Quzeydən heç vaxt ayrılmadığına bir daha əmin olduq. Bu gün də belədir. Vətən müharibəsində bir sıra ölkələrdən dəstək gəldiyi o günlərdə ilk sıradə yer alanlardan biri də güneyli qardaşlarımız oldu.

2020-ci ilin 27 sentyabrından başlayaraq bütün Güney Azərbaycanda - Təbriz, Miyana, Astara, Culfa, Urmiya, Sulduzu yaşıyan soydaşlarımız Araz çayı boyunca toplaşaraq qan və can qardaşlarına azgrün düşmənə qarşı vuruşda dəstək ifadə etdilər. Arazın o tayında yazarımız hələ də susmayıblar... Şənli əsgərlərimizin, ordumuzun, Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrdən olan igidlərimizin, müqəddəs amal uğrunda canından keçən Milli Qəhrəmanlarımızın ədəbiyyatda daha parlaq obrazını yaratmaq əzmi ilə qələmlərini sinamaqda davam edirlər...

Ulu öndər Heydər Əliyev hakimiyyətdə olduğu bütün dövlərlərdəki fəaliyyətində dünyada yaşayan, əsasən də cənubi azərbaycanlılara həssaslıqla yanaşmışdır. Şəxsi təşəbbüsü və qayğısı ilə 1976-ci ildə Azərbaycan SSR-də "Cənubi Azərbaycan" məfhumu həm elmi, həm siyasi termin kimi rəsmiləşdirilmiş, Azərbaycan Yazıçılar İttifaqı, Azərbaycan Radio və Televiziya Verilişləri Komitəsi, AMEA-nın Ədəbiyyat və Şərqişunaslıq institutlarında müvafiq şöbələr təsis edilərək fəaliyyətə başlamışdır.

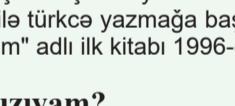
Ümummilli lider Heydər Əliyev siyasetini davam etdirən cənab Prezidentimiz İlham Əliyevin də dedi: "Biz taleyin hökmü ilə dövlətimizdən ayrı düşmüş azərbaycanlıların Azərbaycan dilini, Azərbaycan ənənələrini, Azərbaycan mədəniyyətini qoruyub saxlamaları, azərbaycanlıq prinsiplərinə sadıq olmaları və öz tarixi Vətəni ilə əlaqələri heç vaxt kəsməmələri üçün əlimizdən gələni edəcəyik" - fikri bir daha Azərbaycanın dövlət başçısının dünya azərbaycanlılarına, o cümlədən cənubda soydaşlarımıza diqqətinin əyani sübutudur.

Qəzətimizdə "Güneydən səslər..." rubrikası altında Güney ədəbiyyatının, folklorunun, mədəniyyətinin, incəsənətinin ən gözəl nümunələri ilə oxucularımızı da tanış edirik.

## NİGAR XİYAVİ

1960-ci ildə hazırda Meşginşehr adlanan Xiyav şəhərində anadan olub. 1984-cü ildə Tehranda yerləşən Tərbiyeti Texnikumunun Mikrobioloji bölməsinə daxil olsa da, təhsilini yarımqı qoymaq məcburiyyətində qalıb. Bir müddət radioloji sahədə texniki işçi kimi işləyib. 1997-ci ildə Lahicanda yerləşən Azad Universitetin ingilis dili mütərcimliyi bölməsinə daxil olub, ancaq oranı da müəyyən səbəblərə görə yarımqı qoypub. 1998-ci ildə Təbriz Azad Universiteti İctimai elmlər fakültəsinə daxil olub və 2002-ci ildə təhsilini başa çatdırıb. 2006-ci ildə Bakıda yerləşən Xəzər Universiteti İctimai elmlər fakültəsində Azərbaycan türkçəsi sahəsində magistraturu bitirib.

Nigar xanım şeirlərini əvvəller farsca yazıb. 1989-cu ildən isə qardaşı Rövşən Xiyavinin və həyat yoldaşının təşviqi ilə türkçə yazmağa başlayıb. Onun "Mənim şeirim" adlı ilk kitabı 1996-ci ildə yayılmışdır.



### Kimin qızı�am?

Mən Savalan göyərinin  
Qatarlanan durnasiyam.  
Dağlar dağı Səhəndimin  
Zirvesinin sal buzuyam.

\*\*\*

Qaranlıqda parıldayan,  
İşqli dan uleduzuyam...  
Nigariyam Koroğlunun,  
Çənlibelin avaziyam...

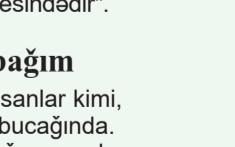
\*\*\*

Səhəndin çatlıyan bağrı,  
Şəhriyərinin qızıyam...  
Alnim açıq, başım uca  
Azərbaycan qızı-

yal!

## ABUTALIB ALLAHYARI TUTQUN

1961-ci ildə Qaradağ bölgəsində Dizmar dağ silsiləsinin ətəyində yerləşən Goşun kəndində anadan olub. Anasının köməyi və səyi ilə Quranı oxuyub başa çıxb. On yanında ailəsi ilə birlikdə Təbrizə köçüb. Çox erkən yaşlarından əmək fəaliyyətinə başlayan Tutqun işləye-isləye orta təhsil alıb. 1981-ci ildə Təbrizdəki Dehxuda adında orta məktəbi bitirib və Əcədabadi xəstəxanasında işə başlayıb. Oxumaq və çalışmaqdan yorulmayan Tutqun daha sonra Təbrizdəki 2 sayılı sağlamlı mərkəzdə analiz laboratoriyasında texnik işləyib. Ədəbi yaradılıcılığa geldikdə isə şair deyir ki: "Lap usaqlıqlan poeziya maraqlısı olmuşam. 1976-ci ildən şeir yazıram. Şeirlərim Tehran, Təbriz və Zəncan qəzetlərində çap olunub. İki kitabım - "Mənim payım" şeir, "Tozlu xatirələr" həkayə topularım çap prosesindədir".



### Qarabağım

Mən də yaşayırdım insanlar kimi,  
Dolaşq dönyanın bir bucağında.  
Qabar əllərimlə qurdugum ev də,  
Uçdu bir axşamın yaslı çağında.

\*\*\*

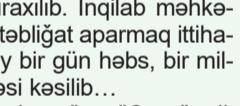
Ölkəmdən çıxalı sinə dağlıyam,  
Qaçqınam, ölüncə gərək ağılyam,  
Yabançı deyiləm, Qarabağlıyam,  
Böyüdüb vətənim öz qucağında.

\*\*\*

Qarğış olsun çağrılmamış qonağa,  
Həsrət qoyub məni o Qarabağa,  
And olsun işığa, yanan çırğığa,  
Qalmaz Qarabağım yad caynağında

## FƏRANƏK FƏRİD İPƏK

1961-ci ildə Təbrizdə dünyaya göz açıb. İbtidai və orta məktəbi Təbrizdə bitirib. Ali təhsilini iki ixtisas üzrə - laboratoriya elmləri və ingilis dili dilmənciliği bölümündə başa çatdırıb. 1985-ci ildən etibarən ictimai-mədəni və qadın hüquqları sahələrində aktiv fəaliyyətə qoşulub. ədəbiyyatda şeir, nəşr, tərcümə və təqnid sahələrində əsərləri ilə öz parlaq səhifəsini yazıb. 1998-ci ildə təşkil olunan Birinci Şimali-Qərb Jurnalı Festivalında "Ana" adlı şeiri ilə birinci yeri tutub. 2004-ci ildən dərc olunmağa başlayan "Dilmanc" jurnalında qadınlarla bağlı özəl saylarına baş redaktoru vəzifəsində işləyib.



2011-ci ilin sentyabrında Urnu gölünün qurulması, nadir bir təbiət möcüzəsinin məhv olmasına qarşı təşkil olunan nümayişdə iştiraka görə 42 gün zindannda qalıb. Daha sonra 100 milyon təmən kəfil ödəyərək azadlığı buraxılıb. İngiləb məhkəməsində nizama qarşı eks-tebliğat aparmaq ittihamı ilə məhkum edilib. Üç ay bir gün həbs, bir milion təmən nağd pul cəriməsi kəsilib...

Bu günədək "Yuxuda ayılmaq" və "Ciziq" adlı iki şeir kitabı çap edilib.

### Bilmirəm

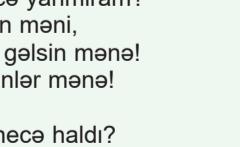
Bilmirəm üzü üstə asfaltlara quylan bu şəhərin Harasından - yoxsa yarasından - Ərk Qalasından Bu qədər torpaq sovrulur başımıza?

Ölülərin bizim hayımıza qalan harayıdı bu,  
Ya bizim gələcək can hayımız?  
Dişlərimiz arasında xırıldayan  
Torpaq payımız!

Harda qaldı bəs bizim su payımız?!  
Yoxsa, başımızdan aşdı  
Ağzımızı zığladı?  
Şəhərlə birlikdə, bizi də quyladı!

## DAVUD İNTİZAR

1962-ci ildə Qaradağ bölgəsinin Şəhrək kəndində dünyaya göz açıb. Şəhrək-də orta təhsilini başa vuran dan sonra, dəmirçilik işlə meşğul olmağa başlayıb. Uşaqlıq dövründə şeirə, ədəbiyyata böyük maraq göstərib və ilhamı geləndə şeir yazıb. Şairin günübüzdək "Qar adamı" və "Başa düşməyen ayağa düşər" adlı iki şeir toplusu çap edilib və yayılıb. "Qar adamı" kitabı bütünlükle uşaq ədəbiyyatı nümunələrinində ibarətdir. Davud İntizar Təbrizdə yaşayır ve yaradıcılığını davam etdirir.



### Daşqalaq eləyin

İtlər dillərində hüre bilirlər,  
Qoyun öz dilində mələyə bilir,  
Mənse öz dilimdə dənişanmiram.  
Məndə nə üz vardi, daşam-qayayam!

\*\*\*

Necə od tutmuram, necə yanmırəm?  
Haqqı var tarixin qinasın məni,  
Töhmetlər, zillətlər qoy gəlsin məne!  
Yığılsın dünyalar, gülsünələr məne!

\*\*\*

Bu necə durumdu, bu necə haldı?  
Bir şair ki, xalqın təmsil edənmir,  
Ona doğrudan da ölüm halaldi...

Düşünənməmişəm öz gərəyimi,

Yığılın uşاقlar, tapılın, gəlin!

Daşqalaq eləyin bu İntizarı,

Ana dilinizi saxlayanmayıb,

Doğma haqqları zihaqlayanmayıb.

\*\*\*

Təqdim etdi:  
Esmira FUAD,

filologiya elmləri doktoru.

